

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Збірник тез доповідей
XII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(12-13 листопада 2009 р.)

У 2 томах

Том 1

Суми
ДВНЗ “УАБС НБУ”
2009

Слід підкреслити, що стабілізація ситуації в конкретній банківській установі залежить не тільки від зважених рішень акціонерів та топ-менеджерів у сфері фінансової політики, залучення коштів тощо, але значною мірою і від щоденних зусиль усіх співробітників банку, їх здібностей та спрямованості на позитивний результат.

Л.Ю. Наумова, канд. екон. наук, доц., ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”

УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПОЗИЧАЛЬНИКА

Кредитні операції мають найбільшу питому вагу у структурі активних операцій банку. Вони є одним із найефективніших способів розміщення ресурсів банку. Водночас кредитні операції – це найбільш ризикований вид операцій комерційного банку. Для банківської діяльності важливе не уникнення ризику взагалі, а його передбачення та зниження до мінімального рівня, тобто застосування різних методів управління ризиками. Вивчення та оцінка кредитоспроможності позичальника є одним із методів зниження кредитного ризику. При цьому серед основних критеріїв, за якими здійснюється аналіз кредитного портфеля та класифікація кредитних операцій, є оцінка фінансового стану позичальника. Відповідно до гл. 4. “Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків”, затвердженого постановою Правління НБУ від 06.07.2000 № 279, критерії оцінки фінансового стану позичальника встановлюються кожним банком самостійно його внутрішніми положеннями про проведення активних операцій (кредитних) та методикою проведення оцінки фінансового стану позичальника (контрагента банку). З урахуванням вимог цього Положення банки повинні визначити ґрунтовні, технічно виважені критерії економічної оцінки фінансової діяльності позичальників (контрагентів банку) на підставі аналізу їх балансів і звітів про фінансові результати в динаміці тощо. Методика проведення оцінки фінансового стану позичальника (контрагента банку), яка розроблена банком, є невід’ємним додатком до внутрішньобанківського положення банку про кредитування. Під час здійснення оцінки фінансового стану позичальника банк зобов’язаний враховувати такі основні показники: платоспроможність (коефіцієнти миттєвої, поточної та загальної ліквідності); фінансову стійкість (коефіцієнти маневреності власних коштів, співвідношення залучених і власних коштів); обсяг реалізації; обороти

за рахунками; склад та динаміку дебіторсько-кредиторської заборгованості; собівартість продукції; прибутки та збитки; рентабельність; кредитну історію.

Таким чином, внутрішньобанківське положення про кредитування засноване на використанні коефіцієнтного методу оцінки фінансового стану. Однак, як показують дослідження, для коефіцієнтного методу характерні такі недоліки:

- значення фінансових коефіцієнтів можуть бути різними для кожного окремого підприємства залежно від багатьох факторів (специфічних умов розвитку підприємства, стадії життєвого циклу, галузі, діяльності підприємства, структури джерел коштів, оборотності коштів та всіх активів), що обумовлює неоднозначність висновків про оцінку фінансового стану та тенденцій щодо його зміни. Крім того, визначення фінансових коефіцієнтів базується на даних фінансової звітності, що обумовлює аналіз фінансового стану лише у статичному аспекті, без врахування розвитку підприємства у довгостроковій перспективі;
- застосування цього підходу не дає можливості для комплексної інтегруючої оцінки фінансового стану з урахуванням тенденцій щодо його зміни у прогнозованому періоді.

Отже, застосування коефіцієнтного підходу недостатнє з точки зору однозначних висновків про оцінку фінансового стану підприємства.

Крім коефіцієнтного підходу, виокремлюють ще агрегатний та інтегральний підходи. Агрегатний підхід базується на обчисленні агрегатів, в яких пропонується виділяти чотири типи фінансової стійкості (абсолютна фінансова стійкість, нормальна фінансова стійкість, нестійке фінансове положення, критичний фінансовий стан підприємства). Основою агрегатного підходу є принцип визначення можливості фінансування матеріальних оборотних активів з відповідних джерел. Цей метод може бути вдалим доповненням до коефіцієнтного підходу, оскільки дозволяє визначити, до якого типу фінансової стійкості належать досліджувані підприємства.

Однак і для коефіцієнтного, і для агрегатного підходів характерною рисою є відсутність узагальнюючого показника, який дозволив би кількісно оцінити фінансовий стан підприємства.

Для оцінки досягнення стійкого фінансового стану підприємства при проведенні його аналізу використовують “інтегральний” підхід, який базується на обчисленні інтегрованих показників фінансового стану підприємств з використанням узагальнюючих показників, що формуються на підставі окремих вищезазначених фінансових коефіцієнтів

та розробляються за кожним із напрямів з урахуванням вагомих коефіцієнтів аналітичних груп. Такий підхід найбільш заслуговує на увагу з точки зору можливості інтегральної оцінки ступеня фінансової стійкості підприємства, особливо в умовах кризового стану економічної системи.

На наш погляд, заслуговує на увагу “Порядок проведення оцінки фінансового стану бенефіціара та визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 26.10.2006 № 1012 “Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 01.04.2003 № 247”. У зазначеному Порядку оцінка фінансового стану позичальника здійснюється шляхом розрахунку інтегрального показника фінансового стану. Методичною основою його визначення є методологія багатофакторного дискримінантного аналізу. Перевагою цього порядку є те, що для різних груп підприємств, залежно від видів економічної діяльності, затверджені дискримінантні моделі та надані критичні значення для розподілу за класами оцінки.

Отже, при розробці внутрішньобанківського положення про кредитування з метою вдосконалення проведення оцінки фінансового стану позичальника пропонуємо використовувати інтегральний підхід з використанням моделей багатофакторного аналізу для різних груп підприємств залежно від видів їх економічної діяльності.

***В.А. Орлова**, канд. экон. наук, доц., Институт учёта и финансов
Донецкого национального университета экономики и торговли
имени Михаила Туган-Барановского*

НАЛОГОВОЕ УПРАВЛЕНИЕ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ В УСЛОВИЯХ ВРЕМЕННОГО МОРАТОРИЯ

Главным экономическим оружием государства, обеспечивающим его мощь и независимость, являются финансовые ресурсы. Украинская экономика в современных условиях ощущает острый дефицит финансовых ресурсов, необходимых для дальнейшего реформирования экономики. В результате мирового финансового кризиса усилились проблемы в части формирования финансовых ресурсов, вследствие чего страдает не только экономика Украины, но и банковский сектор.

Следствием негативных кризисных процессов является отсутствие денежных средств или значительное уменьшение размера капитала